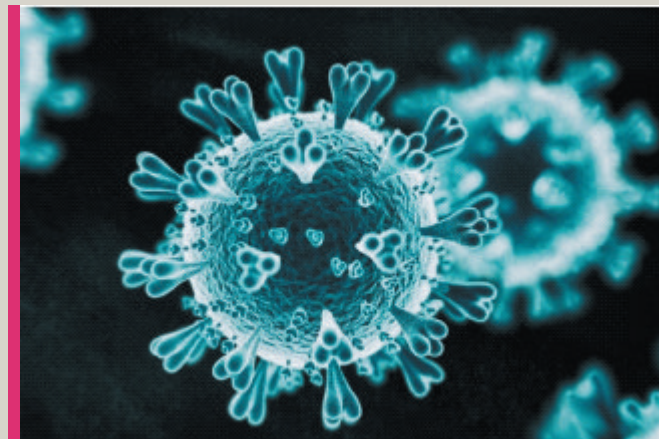

Marzec 2020

DWF Poland COVID-19 Alert

Pandemia wywołana przez SARS-CoV-2 jako przyczyna niewykonania lub nienależytego wykonania zobowiązań kontraktowych – Q&A

Ogłoszenie stanu epidemii w Polsce, a także gwałtownie wzrastająca liczba zakażonych wirusem SARS-Cov-2, powszechnie zwanym Koronawirusem w Polsce i na świecie w ostatnich tygodniach znacząco utrudnia realizację zobowiązań kontraktowych. Czy jednak zdarzenia związane z SARS-Cov-2 mogą być postrzegane jako zdarzenia o charakterze siły wyższej i mogą zwalniać z odpowiedzialności za niewykonanie lub nienależyte wykonanie zobowiązań kontraktowych? Odpowiedź na to, jak również inne pytania związane z wpływem Koronawirusa na relacje biznesowe znajdują Państwo w niniejszym Q&A.

Jak epidemia SARS-Cov-2 może być kwalifikowana na gruncie kontraktu, czy jest to zdarzenie o charakterze siły wyższej wyłączające winę wykonawcy za niewykonanie/nienależyte wykonanie kontraktu?

Powszechnie wystąpienie epidemii jest kwalifikowane jako zdarzenie nadzwyczajne, niemożliwe do przewidzenia. Często nadawany jest mu także charakter zdarzenia o charakterze siły wyższej. Aby jednak jednoznacznie przesądzić, czy niewykonanie lub nienależyte wykonanie kontraktu nastąpiło z powodu okoliczności za które wykonawca nie ponosi odpowiedzialności (a zatem i nie odpowiada za wyrządzone nim szkody), należy każdorazowo dokonać analizy postanowień kontraktowych, zwłaszcza pod kątem występowania w nim "*force majeure clause*" lub "*hardship clause*".

Samo wystąpienie siły wyższej nie zwalnia automatycznie strony naruszającej zobowiązania kontraktowe z odpowiedzialności - konieczne jest zawsze wykazanie związku przyczynowego pomiędzy wystąpieniem siły wyższej a niemożnością wywiązania się przez daną stronę z konkretnych zobowiązań umownych. W każdym przypadku zatem wykazać należy, że epidemia Koronawirusa ma bezpośredni wpływ na prawidłową realizację poszczególnych zobowiązań kontraktowych, aby można było skutecznie powołać się na nią jako zdarzenie siły wyższej wyłączające odpowiedzialność wykonawcy.

Co należy zrobić, jeśli w kontrakcie występuje klauzula siły wyższej, tzw. "force majeure clause"?

Jeżeli w kontrakcie zawarta jest klauzula siły wyższej, wówczas należy zweryfikować, czy niewykonanie bądź nienależyte (np. nieterminowe) wykonanie konkretnego zobowiązania zostało spowodowane bezpośrednio przez zdarzenia wywołane epidemią Koronawirusa. Jeżeli tak, należy również zweryfikować, czy zostały spełnione wszystkie inne warunki, jakie kontrakt przewiduje w zakresie powołania się na siłę wyższą. Przykładowo, umowy mogą przewidywać, że stan siły wyższej musi trwać przez określony okres czasu. Kontrakty wskazują również często termin, w którym strona zobowiązana jest powiadomić drugą stronę o zaistnieniu zdarzenia siły wyższej i informacje, które w takim powiadomieniu powinny się znaleźć.

Jak mogę zabezpieczyć się przed konsekwencjami Koronawirusa w przypadku braku klauzuli siły wyższej w kontrakcie?

Jeżeli kontrakt nie przewiduje klauzuli siły wyższej ani tzw. "*hardship clause*" wówczas należy szukać ochrony odwołując się do ogólnych zasad odpowiedzialności za niewykonanie lub nienależyte wykonanie umowy. W takiej sytuacji mogą znaleźć zastosowanie w szczególności art. 357¹ k.c. (klauzula *rebus sic stantibus* – nadzwyczajna zmiana okoliczności), art. 471 (wyłączenie odpowiedzialności, jeśli niewykonanie / nienależyte wykonanie umowy nie nastąpiło z winy obowiązanego) oraz 495 k.c. (niemożliwość spełnienia świadczenia wzajemnego z przyczyn niezawinionych przez żadną ze stron).

Od kiedy istnieje stan siły wyższej i jaki jest przewidywany okres jego zakończenia? Czy występowanie stanu epidemii w Polsce determinuje okres, w którym można powoływać się na zjawisko siły wyższej w kontekście zwolnienia z odpowiedzialności za niewykonanie bądź nienależyte wykonanie kontraktu?

Nie istnieją jednolite ramy czasowe, w które można wpisać zdarzenie siły wyższej spowodowane przez Koronawirusa. Każdorazowo, na podstawie charakteru i specyfiki danego kontraktu, należy ocenić moment, w którym rzeczywiście doszło do wystąpienia takich (nadzwyczajnych, nieprzewidywalnych i niemieszczących się w granicach ryzyka kontraktowego kontrahenta) zdarzeń wywołanych epidemią Koronawirusa, które uniemożliwiły wykonywanie kontraktu zgodnie z jego pierwotnymi założeniami.

Czy wobec powołania się przez stronę na wystąpienie zdarzeń o charakterze siły wyższej jak epidemia Koronawirusa, strona ta jest zwolniona z odpowiedzialności za niewykonanie lub nienależyte wykonanie kontraktu?

Co do zasady, stan epidemii nie stanowi uniwersalnej podstawy do zwolnienia się z odpowiedzialności za niewykonanie umowy w całości lub nienależyte jej wykonanie w części. W każdym przypadku konieczne jest powiązanie skutków epidemii z niemożliwością lub szczególnym utrudnieniem realizacji konkretnych świadczeń na gruncie konkretnego kontraktu. Nadzwyczajne i nieprzewidywalne okoliczności mogą bowiem w sposób zróżnicowany wpływać na możliwość wykonania poszczególnych obowiązków kontraktowych.

Jakie działania powinienem podjąć wykonawca kontraktu, w związku z epidemią, aby jak najpełniej zabezpieczyć swoje interesy na przyszłość?

Obowiązki wykonawcy powinny być każdorazowo analizowane w oparciu o konkretne postanowienia kontraktu. Należy jednak przede wszystkim rozważyć następujące kroki:

- notyfikowanie drugiej stronie umowy o możliwości wystąpienia bądź wystąpieniu zdarzeń o charakterze siły wyższej uniemożliwiających lub utrudniających wykonanie kontraktu;
- wskazanie, które zobowiązania umowne są lub mogą być zagrożone wobec zaistniałej sytuacji;

- podjęcie dostępnych środków zapobiegawczych i zaradczych;
- podjęcie kontaktu z drugą stroną, celem omówienia dalszego trybu realizacji umowy w zaistniałej sytuacji i po jej ustaniu;
- gromadzenie pełnej dokumentacji dowodowej na okoliczność niemożliwości realizacji kontraktu, to bowiem na wykonawcy dotkniętym siłą wyższą spoczywa ciężar dowodu, że nie mógł wykonać danego zobowiązania.

W jaki sposób zarządzać ryzykiem kontraktowym wynikłym z sytuacji spowodowanej epidemią?

Najistotniejsze kwestie związane z zarządzaniem ryzykiem kontraktowym w obliczu epidemii to: (i) określenie statusu i priorytetu biznesowego projektu, (ii) określenie stanu zaawansowania realizacji projektu oraz potencjalnego wpływu epidemii na niezrealizowane dotychczas zobowiązania kontraktowe, (iii) analiza postanowień kontraktowych w zakresie występowania klauzuli siły wyższej i jej relacji do pozostałych postanowień kontraktu jaki i do regulacji kodeksowych, (iv) przygotowanie strategii dalszego działania, (v) wdrożenie strategii poprzez zastosowanie środków zaradczych, w przypadku występowania w roli wykonawcy, bądź poprzez podjęcie proaktywnego kontaktu z wykonawcą, uzyskanie jego stanowiska oraz podjęcie działań w celu wspólnej minimalizacji ryzyk i strat.

Czy jeżeli niewykonanie lub nienależyte wykonanie kontraktu jest spowodowane niewywiązaniem się z umowy podwykonawczej podmiotów trzecich z powodu epidemii Koronawirusa, to wykonawca może powołać się na zdarzenie siły wyższej w celu usprawiedliwienia niewykonania / nienależytego wykonania kontraktu?

Za działania i zaniechania osób przybranych (tj. wszelkich innych podmiotów z pomocą których realizowane są zobowiązania – pracowników, współpracowników, podwykonawców, ekspertów, etc.) kontrahent pozostaje odpowiedzialny jak za działania własne. Co do zasady, ryzyko niewykonania zobowiązania przez podmiot przybrany do realizacji umowy, pozostaje ryzykiem zlecającego pracę podmiotowi przybranemu. Dopiero sytuacja, w której na rynku niemożliwe staje się uzyskanie zastępstwa, czy też koszt tego zastępstwa jest rażąco nieproporcjonalny do pierwotnie założonego, może uprawniać stronę do uzyskania ochrony prawnej.

Zapraszamy do bezpośredniego kontaktu z prawnikami kancelarii DWF Poland w celu uzyskania opinii dotyczącej konkretnej sprawy, rekomendacji lub porady prawnej.

*Zastrzegamy, iż niniejsze opracowanie ma charakter poglądowy, w związku z czym nie powinno być rozumiane jako porada, opinia, czy rekomendacja prawna. Z uwagi na złożoność relacji kontraktowych, wynikającą zarówno z różnic faktycznych, jak i odrębności kontraktowych, przedstawienie porady, opinii czy rekomendacji prawnej dla poszczególnego przypadku wymaga szczegółowej analizy właściwych dla niego okoliczności, w tym postanowień danej umowy i przepisów właściwego prawa.

Maciej Jamka
Senior Partner

Maciej Antoniuk
Counsel

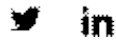
Ewelina Wętrys
Counsel

→ KONTAKT

Dominika Sarek
Junior Associate

→ KONTAKT

UPDATE PREFERENCES/AKTUALIZUJ PREFERENCJE

UNSUBSCRIBE/ZREZYGNUJ Z SUBSKRYBCJI

© DWF Law LLP 2020

Only access by the addressee is authorised. Any liability (in negligence, contract or otherwise) arising from any third party taking any action, or refraining from taking any action on the basis of any of the information contained in this e-mail is hereby excluded. In the event that you are not the addressee, please notify the sender immediately. Do not discuss, disclose the contents to any person, or store or copy the information in any medium or use it for any purpose whatsoever. Copyright in this e-mail (and any attachments created by DWF Law LLP, belongs to DWF Law LLP which asserts the right to be identified as such and hereby objects to any misuse thereof. For the avoidance of doubt, DWF Law LLP does not accept service of documents by e-mail, and the use of e-mail does not imply that it is willing to do so, unless otherwise expressly agreed.

DWF Law LLP is a limited liability partnership registered in England and Wales (registered number OC423384) with its registered office at 1 Scott Place, 2 Hardman Street, Manchester M3 3AA. DWF Law LLP is authorised and regulated by the Solicitors Regulation Authority as an Alternative Business Structure. Our professional code of conduct can be accessed at <http://www.sra.org.uk>. DWF Law LLP is listed on the Financial Services Register as an Exempt Professional Firm, able to carry out certain insurance mediation activities (regulated by the Solicitors Regulation Authority). The term 'Partner' is used to refer to a Member of DWF Law LLP or an employee or consultant with equivalent standing and qualification. A list of the Members of DWF Law LLP and of the Non-Members who are designated as Partners is open to inspection at our registered office, 1 Scott Place, 2 Hardman Street, Manchester M3 3AA. The recipient of this e-mail will, at all times, be dealing with DWF Law LLP unless it is clear from the context or specifically attributed to another DWF group entity unless it is clear from the context or specifically attributed to DWF in Ireland.